

Jogszabályban Foglalt Gazdálkodási Követelmény (JFGK) 5. - Az élelmiszerbiztonság általános elveiről és követelményeiről

Az elvárások nem ismeretlenek azok számára, akik részt vettek a korábbi támogatási programokban is, a JFGK 4 helyett viszont új sorszámon tartják nyilván az élelmiszerbiztonsághoz kapcsolódó minimumkövetelményeket.

Az élelmiszerbiztonságot garantálni kizárólag úgy lehet, ha az adott termék „útja” során minden egyes, a termék előállításában és szállításában részt vevő szereplő (termelő, feldolgozó, csomagoló, kereskedő stb.) azonosítható. Az azonosítás mellett azt is tudnunk kell, hogy melyik szereplő milyen műveleteket hajtott végre a terméken, milyen egyéb anyagokat használt fel annak előállítása vagy feldolgozása során. A szabályok előírják azt is, hogy az élelmiszer- vagy takarmányvállalkozásnak hogyan kell eljárnia, ha úgy véli, vagy okkal feltételezi, hogy az élelmiszer ártalmas lehet az egészségre, vagy a terméke nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek.

Hét alapkövetelmény az élelmiszer, takarmány-vállalkozókkal szemben:

Biztonság: A vállalkozók nem hozhatnak forgalomba olyan élelmiszert vagy takarmányt, amely nem biztonságos.

Felelősség: A vállalkozók felelősek azon élelmiszer és takarmánybiztonságért, amelyet előállítanak, szállítanak, tárolnak vagy eladnak.

Nyomon követhetőség: A vállalkozóknak képesnek kell lenniük bármely szállító vagy címzett gyors azonosítására.

Átláthatóság: A vállalkozóknak haladéktalanul értesíteniük kell az illetékes hatóságokat, ha okuk van azt feltételezni, hogy az élelmiszerük vagy a takarmányuk nem biztonságos.

Szükséghelyzet: A vállalkozóknak haladéktalanul vissza kell vonniuk a piacról azon élelmiszert vagy takarmányt, amelyről okuk van azt feltételezni, hogy nem biztonságos.

Megelőzés: A vállalkozóknak azonosítani és rendszeresen felül kell vizsgálniuk az eljárásaik kritikus pontjait, és biztosítaniuk kell, hogy ezeken a pontokon ellenőrzést végezzenek.

Együttműködés: A vállalkozóknak együtt kell működniük az illetékes hatóságokkal a kockázatok csökkentése érdekében tett intézkedések során.

Tilos olyan élelmiszert, illetve takarmányt forgalomba hozni, amely nem felel meg az élelmiszer-, illetve takarmánybiztonsági követelményeknek!

Kiket ellenőriz az illetékes hatóság, kik a döntéshozatalra jogosult hatóságok?

A 601/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. számú melléklete alapján hatáskörrel az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatal rendelkezik, esetleges nem megfelelésről a fővárosi és vármegyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró szervezeti egysége dönthet.

A járási hivatal munkatársai a növénytermesztőket és az állattartókat egyaránt ellenőrzik a követelmény vonatkozásában. A feltételelességnek való megfelelést azoknál ellenőrzik, akik a Stratégiai Terv keretében finanszírozott jogcímekre kifizetési kérelmet nyújtanak be.¹

Mit ellenőriz az illetékes hatóság a követelmények betartása kapcsán?

A hatóság azt vizsgálja, hogy a gazdálkodó megfelel-e az élelmiszer- és takarmányhigiéniai előírásoknak, alkalmas-e arra a terméke, hogy a fogyasztó, vagy az élelmiszertermelő állat elfogyassza. Ellenőrzi, hogy a gazdálkodó megfelelő rendszert működtet-e a nyomonkövethetőség biztosítására, naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait, megfelelő intézkedéseket hoz-e, amennyiben élelmiszer- vagy takarmánybiztonsági követelményeknek nem felel meg a terméke, vagy gyanú áll fenn, hogy nem felel meg. Továbbá a hatóság azt is vizsgálja, hogy a gazdálkodó betartja-e a helyes takarmányozási gyakorlatot és biztosítja-e a fejés megfelelő higiéniai körülményeit, illetve betartja-e a tojástartásra vonatkozó előírásokat. Van-e igazolása arról, hogy a bivaly, szarvasmarha, juh vagy kecske állománya brucellózistól és gümőkórtól mentes. Az ellenőrzés során a hatóság azt is ellenőrzi, hogy a gazdálkodó helyesen használja-e az állatgyógyászati készítményeket, növényvédő szereket és biocidokat, illetve a hulladékok és veszélyes anyagok tárolása megfelel-e az előírásoknak.

Az előzőekben ismertetett alapelvek mentén külön követelménycsoportok meghatározására kerül sor az állattartók (speciális követelmény a tej- és tojástartóknak számára), a növényi eredetű élelmiszert és takarmányt előállítók részére.

Állattartókra és növénytermesztőkre egyaránt vonatkozó követelmények

A nyomonkövethetőség érdekében az élelmiszer-vállalkozó naprakész nyilvántartást vezet az általa előállított, forgalmazott termékekkel kapcsolatosan. A nyilvántartás tartalmazza az alapanyag beszállítókat, illetve a vállalkozás által előállított végterméket, élelmiszert, illetve takarmányt vásárlókra vonatkozó jogszabályban előírt információkat. Az élelmiszereket (a zöldség-gyümölcs termékek esetében a speciális szabályok figyelembevételével), takarmányokat a nyomon követhetőség érdekében el kell látni címkével vagy azonosító eszközökkel.

A zöldség-gyümölcs termékek esetében a termelő által saját gazdaságában előállított terméket, közvetlenül a fogyasztónak személyes felhasználásra történő eladás kivételével jelöléssel kell ellátni. Az előírt jelölési információkat (a termékek nevét és származási országát, adott esetben – ha a termék specifikus forgalmazási minőség szabvány megköveteli – a minőségi osztályt, fajtát vagy kereskedelmi típust, vagy azt a tényt, hogy a terméket feldolgozásra szánták) a csomagolás egyik oldalán jól látható helyen, olvashatóan kell feltüntetni, vagy egy címkén, amely a csomagolási egység szerves része, vagy a csomagolási egységhez van rögzítve.

Amennyiben a gazdálkodó értesült arról, hogy terméke nem tesz eleget az élelmiszer-biztonsági követelményeknek, megteszi a szükséges intézkedéseket, és szükség esetén kivonja a piacról az

1

<https://www.mvh.allamkincstar.gov.hu/documents/20182/13734841/43+mell%C3%A9klet+Felt%C3%A9teless%C3%A9g.pdf/e9df3688-a001-5c34-96ae-be094088213d?t=1682333593264>

érintett terméket. A nyomonkövethetőség biztosításához szükséges a bizonylatok, dokumentációk megőrzése, ellenőrzés során történő bemutatása.

Nyomonkövethetőség

Az ún. nyomonkövethetőség követelménye azt jelenti, hogy a gazdálkodónak naprakészen tudnia kell a nyilvántartásaiból a következőket: kitől milyen alap- és segédanyagokat szerzett be, illetve milyen vállalkozásoknak szállított a saját gazdaságában megtermelt/előállított/csomagolt élelmiszerekből, takarmányokból.

Az élelmiszer- és takarmány-vállalkozóknak gondoskodniuk kell arról, hogy azonosítani tudják a forrásokat, ahonnan az általuk felhasznált termék, illetve az élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyag származik. A vállalkozóknak olyan rendszereket és eljárásokat kell alkalmazniuk, amelyek lehetővé teszik, hogy az összegyűjtött és dokumentált információkat eljuttathassák az illetékes hatóságokhoz, abban az esetben, ha azok kérik. A rendszer az „egy lépés vissza, egy lépés előre” elvén működik, amely a vállalkozók számára a következőket jelenti:

- rendelkezniük kell egy olyan rendszerrel, amely azonosíthatóvá teszi közvetlen beszállítóikat, illetve közvetlen vásárlóikat;
- létre kell hozniuk egy „beszállító-termék” kapcsolatot (azaz: melyik termék melyik beszállítótól származik);
- létre kell hozniuk egy „vásárló-termék” kapcsolatot (azaz: melyik terméket melyik vásárlónak adták el).

Nem szükséges a közvetlen vásárlók azonosítása abban az esetben, ha azok végső fogyasztók. A nyomon követéshez szükséges adatok fontosságuk szintjétől függően két nagy kategóriába csoportosíthatók:

Az első kategóriába tartoznak azon adatok, amelyeket az illetékes hatóságnak rendelkezésére kell tudni bocsátani:

- a beszállító neve, címe, illetve a tőle származó termék jellege;
- a vásárló neve, címe, illetve a neki szállított termék jellege;
- a szállítás időpontja.

Van olyan eset is, amikor az első kategóriában felsorolt adatokkal nem lehet biztosítani a nyomon követést. Például, ha ugyanolyan típusú termék több alkalommal is szállításra kerül ugyanazon vállalkozóhoz.

A második kategóriába azok az adatok tartoznak, amelyeknek rögzítése nem kötelező, de ajánlott:

- térfogat vagy mennyiség;
- tétel szám, ha van ilyen;
- termék részletesebb leírása.

A rögzítendő adatok körét az élelmiszer- és takarmányipari tevékenység jellegének megfelelően, a nyomon követhetőségi rendszer jellemzőinek, illetve a vállalkozás méretének függvényében kell kiválasztani. A gazdálkodóval szemben a követelmény „csak” annyi, hogy biztosítsa a nyomon követhetőséget, ennek módját (a rendszereket és eljárásokat) a gazdálkodó választja meg. Kisebb vállalkozások esetében elegendő lehet az is, ha a számlák vagy szállítási iratok másolatát fűzik le dossziéban.

Nagyon fontos, hogy a gazdálkodó által működtetett rendszerrel a termékek fizikai mozgása is követhető legyen. A nyomon követés biztosításának másik alapvető feltétele, hogy a termék azonosítható legyen. Az Unióban forgalomba hozatalra kerülő élelmiszereket vagy takarmányokat el kell látni olyan azonosító eszközökkel, amelyen lévő információkon keresztül lehetővé teszik a termékek nyomon követését.

Zöldség-gyümölcs esetében a számlákon és kísérő dokumentumokon - kivéve a fogyasztónak szánt elismervényt – fel kell tüntetni a termékek nevét és származási országát, adott esetben a minőségi osztályt vagy kereskedelmi típust, vagy azt a tényt, hogy a terméket feldolgozásra szánták. A dokumentumok megőrzésével kapcsolatban, általánosságban elmondható, hogy azokat 5 évig kell megőrizni. Ettől az általános szabálytól azonban néhány esetben el lehet térni:

- 5 év feletti minőség-megőrzési idejű termékek esetén, az adat-megőrzés javasolt határideje a terméken feltüntetett időtartam után 6 hónappal jár le;
- erősen romlandó, közvetlenül a végső fogyasztónak szánt termékek esetén, amelyeken a felhasználhatósági idő 3 hónapnál kevesebb vagy nem meghatározott, a gyártástól vagy a szállítástól számított 6 hónapig kell megőrizni az adatokat;
- meg nem határozott minőség-megőrzési idejű termékek esetén, az 5 éves általános szabály érvényesül. Élelmiszer és takarmány visszahívása, tájékoztatási kötelezettsége.

A gazdálkodó a felelős a „kezében megforduló” alapanyagok és a tőle távozó termékek élelmezési és takarmányozási szempontból elvárt biztonságáért, minőségéért, valamint jelöléséért. A felelősség kiterjed a forgalomba hozatal kizáró vagy jelölési hiba okozásán túl azokra az esetekre, ha a hibát nem ő okozta, azonban általa felismerhető lett volna. Amennyiben az élelmiszer- vagy takarmány-vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy termék, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, nem felel meg az élelmiszer- és takarmánybiztonsági és minőségi követelményeknek, köteles haladéktalanul kezdeményezni az élelmiszer vagy takarmány kivonását a piacról, és tájékoztatni erről az illetékes hatóságot. A gazdálkodónak hatékony eszközökkel és pontosan tájékoztatnia kell a termék felhasználóit a kivonás okáról, valamint szükség esetén vissza kell hívnia a már leszállított terméket. A vállalkozónak be kell jelentenie az illetékes hatóságoknak a termék felhasználásából származó veszély megelőzésére tett intézkedéseket, és együtt kell működnie az illetékes hatóságokkal, amennyiben ezzel megelőzhető, csökkenthető vagy megszüntethető egy termékkel kapcsolatos veszély. A hatósági ellenőrzések során azonosított problémák megoldására a gazdálkodónak megfelelő helyreigazító intézkedéseket kell tennie.

Hulladékok és veszélyes anyagok megfelelő tárolása

Az előállítónak gondoskodnia kell arról, hogy a veszélyes anyagokat és hulladékokat az előírásoknak megfelelően tárolja és semmisítse meg, továbbá a veszélyes anyagok ne kerüljenek kapcsolatba a vállalkozásból kikerülő termékekkel.

A hulladékgyűjtőket zárható fedéllel kell ellátni. A tároló eszközöket rendszeresen kell tisztítani és indokolt esetben fertőtlenítést kell végezni. Biztosítani kell a hulladék és a veszélyes anyagok rendszeres elszállítását. A veszélyes hulladékokat a rájuk vonatkozó jogszabály szerint kell tárolni és dokumentálni. Az üzemben használt tisztító- és fertőtlenítőszeret, valamint az egyéb veszélyes anyagokat (pl. kenőanyagok, üzemanyagok, növényvédő-, rágcsálóirtószer) külön helyiségben elzárva, vagy zárható szekrényben, de mindenképpen elkülönítve kell tárolni.

Állattartókra vonatkozó követelmények

Nyilvántartási kötelezettség

Az állatot tenyésztő vagy állati eredetű alapterméket előállító élelmiszer-vállalkozóknak legalább az alábbi pontokban felsoroltakról nyilvántartást kell vezetnie:

- az állatok etetésére használt takarmány jellege és eredete;
- az állatoknak adott állatgyógyászati készítmények vagy egyéb kezelések, a beadás dátumai és az élelmezés-egészségügyi várakozási idő;
- az állatokból vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos, diagnosztikai célra vett mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei;
- az állatokon vagy állati eredetű termékeken végzett vizsgálatokról szóló vonatkozó jelentések.

Helyes takarmányozási gyakorlat

A szennyeződés megakadályozása érdekében a takarmányt a kemikáliáktól és az etetés céljából tiltott egyéb termékektől elkülönítetten kell tárolni. A vetőmagot az állatoktól elzártnak kell tárolni. Mivel a vetőmagokat különböző kemikáliákkal és biocidokkal kezelik, ezért a gazdálkodóknak különös figyelmet kell fordítani arra, hogy az állatok ne férhessenek hozzá.

Az állatok különböző csoportjainak vagy különböző fajtáinak etetésére szánt gyógyszeres és gyógyszer nélküli takarmány tárolására olyan módszert szükséges kialakítani, amely kizárja annak lehetőségét, hogy olyan állatokkal etessék fel, amelyeknek a takarmányt nem szánták. A gyógyszer nélküli takarmányt a gyógyszeres takarmánytól elkülönítetten kell kezelni a kontamináció (szennyezés) veszélyének elkerülése érdekében.

A takarmányt az elosztás és etetés során, oly módon kell kezelni, hogy bizonyosan ne fordulhasson elő szennyeződés a tárolási helyről és tároló berendezésről. A létesítményen belüli takarmányszállító járműveket és etető berendezéseket rendszeresen tisztítani kell, különösen, amikor gyógyszeres takarmány szállítására és elosztására használják azokat.

Az állattartók csak nyilvántartott takarmány-vállalkozástól szerezhetnek be takarmányt.

Tejtermelő állatokra vonatkozó követelmények

Azon tejtermelő állatokkal szemben támasztott követelmények összességét értjük ezek alatt, amelyek az előállított tej emberi fogyasztásra való minőségét garantálják. A nyomon követhetőség biztosítása érdekében vezetendő nyilvántartásokon és egyéb dokumentációkon kívül gondoskodni kell arról is, hogy a tej olyan állatokból (szarvasmarha, bivaly, juh, kecske) származzon, amelyek jó egészségi állapotban vannak, mentesek bizonyos fertőző betegségektől és nem kaptak tiltott szereket. Ha felmerül a gyanú, hogy az állat megbetegedett, illetve, ha jól látható tüneteket (az ivarszervek váladékos fertőzése, hasmenés, láz, tőgy felismerhető gyulladása, tőgyseb) mutat, az állatok fejését úgy kell elvégezni, hogy a tej ne keveredhessen az egészséges állatok tejével.

Gyógyszeres kezeléssel átesett állatok tejét az élelmezés-egészségügyi várakozási idő lejártáig szintén külön kell fejni és gondoskodni kell annak megsemmisítéséről. Fontos, hogy a gazdálkodó dokumentumokkal tudja bizonyítani (pl. gyógykezelési naplóval), hogy ilyen esetekben körültekintően járt el, meghozta és betartotta a megfelelő intézkedéseket.

Nyerstej termelésre vonatkozó követelmények

Csak olyan bivaly- és tehéntej használható fel emberi fogyasztásra, amely olyan állományból származik, amely állomány:

- brucellózistól hivatalosan mentes, vagy brucellózistól mentes vagy az illetékes hatóság engedélyével, ha brucellózis-tesztje nem pozitív, brucellózisra utaló tüneteket nem mutat, tejét hőkezelték, és a tej az alkalikus foszfatáz próbára negatív reakciót mutat,

ÉS

- gümőkórtól hivatalosan mentes, vagy az illetékes hatóság engedélyével, ha gümőkór-tesztje nem pozitív, gümőkórra utaló tüneteket nem mutat, tejét hőkezelték, és a tej az alkalikus foszfatáz próbára negatív.

Csak olyan juh- és kecsketej használható fel emberi fogyasztásra, amely olyan állományból származik, amely állomány:

- brucellózistól hivatalosan mentes, vagy brucellózistól mentes, vagy az illetékes hatóság engedélyével, ha brucellózisra utaló tüneteket és B-tesztre pozitív reakciót nem mutat, vagy hivatalos mentesítési program keretében brucellózis ellen vakcinázták, feltéve, ha az ilyen állomány tejét legkevesebb két hónapos érlelésű sajt gyártására szánják, vagy hőkezelik, és utána az alkalikus foszfatáz próbára negatív reakciót mutat,

ÉS

- tehénnel együtt tartott kecskék esetében a gümőkórra irányuló vizsgálatot és tesztet elvégezték

Higiéniai követelmények a fejs, begyűjtés és tejszállítás alatt

A fejs során különös figyelmet kell fordítani a következőkre:

- a fejs megkezdése előtt a tőgybimbókat, a tőgyet és a környező részeket meg kell tisztítani;
- azonosítani kell az olyan állatorvosi kezelésen átesett állatokat, amelyek kezelése során maradékanyagok juthatnak a tejbe, és az előírt élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt az ilyen állatoktól származó tejet elkülönítetten kell kezelni, nem használható fel emberi fogyasztásra.

Minden, a tejjel érintkező felület legyen semleges, és ne bocsásson ki az élelmiszerben oldódó, vagy abban megkötődő anyagokat (pl. festékek). Tisztításra-fertőtlenítésre csak az illetékes hatóság által élelmiszeripari felhasználásra igazoltan jóváhagyott szer használható fel. Az élelmiszerrel érintkező gépeket, berendezéseket, csővezetéseket, munkaeszközöket és tároló, szállító eszközöket úgy kell kialakítani és karbantartani, hogy ne szennyezzék az élelmiszert, és szükség szerint megfelelően lehessen őket tisztítani, fertőtleníteni, kifogástalan műszaki állapotukat fenn lehessen tartani. A tisztítási és fertőtlenítési utasításnak ki kell térnie a nehezen hozzáférhető helyeken való tisztítási és fertőtlenítési eljárásra.

A berendezések, eszközök és helyiségek takarításának és fertőtlenítésének módját és gyakoriságát részletes takarítási utasításban, írásban kell meghatározni, a munka elvégzéséhez szükséges feltételeket biztosítani kell. A takarítás hatékonyságát rutinellenőrzési programokkal kell felügyelni, különös figyelemmel a kritikus, nehezen takarítható területekre (pl. szelepek, szűrők); az ellenőrzés eredményét dokumentálni kell. A berendezéseket és az edényzetet a használatukat követően, de napi használat esetén legalább naponta tisztítani és fertőtleníteni kell, ügyelve a tisztítószer maradványok felületről történő tökéletes öblítésére.

A tisztítást csak olyankor lehet elvégezni, amikor nem áll fenn a termék szennyeződésének kockázata.

A tejet közvetlenül a fejést követően tiszta helyen, az állatoktól elkülönítve, a szennyeződés lehetőségét kizárva kell tárolni, és le kell hűteni (napi begyűjtés esetén legalább 8 °C hőmérsékletre, ha a begyűjtés nem naponta történik, akkor legalább 6 °C hőmérsékletre). Nem kell eleget tenni a hőmérsékleti követelményeknek, ha a tejet a fejés után legfeljebb két órával feldolgozzák illetve, ha bizonyos tejtermékek előállításához kapcsolódó technológiai okokból magasabb hőmérsékletre van szükség, és erre a hatáskörrel rendelkező hatóság engedélyt adott.

Az állati kártevők elleni védekezés a korábbiakban részletezettek szerint ezekben a helyiségekben is meg kell, hogy történjen.

Tojástermelőkre vonatkozó követelmények

Gondoskodni kell arról, hogy a tojásokat tisztán, szárazon, idegen szagoktól mentesen, a rázkódástól és a közvetlen napfénytől hatékonyan védve tartsák a gazdálkodás helyiségeiben. Különös figyelmet kell fordítani a nyári hőségben a megfelelő hőmérséklet fenntartására, illetve télen a fagyás megakadályozására: a tojásokat a végső fogyasztónak történő értékesítésig olyan, lehetőleg állandó hőmérsékleten kell tárolni és szállítani, amely a legjobban megfelel higiéniai tulajdonságok optimális megőrzésére, kivéve, ha az illetékes hatóság nemzeti hőmérsékleti követelményeket ír elő a tojástartó helyiségekre, valamint az ilyen tárolóhelyiségek közötti tojásszállítást végző járművekre.

A tojásokat a tojásrakást követő 28 napon belül a fogyasztóhoz kell szállítani.

A nem előre csomagolt tojás végső fogyasztónak történő értékesítése esetén az 589/2008/EK bizottsági rendelet 16. cikkében felsorolt információkon kívül, az ott meghatározott módon, az eladásra kínálás helyén, fizikai vagy elektronikus hordozón fel kell tüntetni:

- a származási országra vonatkozó szöveges információt jól látható módon úgy, hogy az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet IV. melléklete szerinti x-magasság legalább 5 mm legyen, és
- a helyi termelői piac kivételével, grafikai ábrázolással, a származási ország zászlóját, legalább 50 mm × 30 mm méretben.

A származási ország feltüntetését oly módon kell elvégezni, hogy az eladásra kínált, különböző származási országú tojások a végső fogyasztó számára egymástól egyértelműen elkülöníthetőek legyenek.

Takarmány adalékanyagok és állatgyógyászati készítmények helyes használata

Az állatgyógyászati készítmények használati utasításában feltüntetett alkalmazási módot és adagot be kell tartani, a lejáratí időt figyelembe kell venni az állatgyógyászati készítmény alkalmazásakor. Élelmiszer-termelő állatok kezelésére szolgáló állatgyógyászati készítmények esetében – a biztonságos élelmiszer előállítás érdekében – be kell tartani a vonatkozó élelmezés-egészségügyi várakozási időt. A fel nem használt állatgyógyászati készítményekre és a belőlük keletkezett hulladékokra vonatkozó különleges óvintézkedéseket be kell tartani.

Az állattartónál a hatóság a reziduum (maradékanyag) monitoring terv szerint vizsgálatot végezhet, ennek eredménye alapján bizonyítható, hogy jogellenesen alkalmaztak-e valamilyen anyagot.

Az élelmiszer-termelő állat tulajdonosának vagy tartójának nyilvántartást kell vezetnie az állatgyógyászati készítmény vásárlásáról, birtoklásáról és alkalmazásáról, amely nyilvántartást a kezeléstől számított öt évig meg kell őriznie még akkor is, ha az állatot az ötéves időtartam alatt levágják. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- a vásárolt, birtokolt, illetve alkalmazott állatgyógyászati készítmény nevét, mennyiségét;

- adagolását és az alkalmazás módját;
- a készítmény forgalmazójának nevét és címét;
- az alkalmazás időpontját és időtartamát;
- a kezelt állatok fajtát, számát és azonosító adatait;
- az állatorvosi tájékoztatást, illetve az állatorvosi vények, megrendelők másodpéldányait.

Ki kell továbbá emelni, hogy az antimikrobiális-rezisztencia elleni küzdelem és a felelős gyógyszerhasználat érdekében 2022. január 28-tól az állatorvosoknak havonta jelentést kell készíteniük az élelmiszertermelő állatoknál felhasznált antibiotikumokról, az antibiotikum-felhasználást pedig bővített adattartalmú gyógykezelési naplóba kell rögzíteni. A kötelezettséget a Nébih elektronikus bejelentő felületén kell teljesíteni. A nagy létszámú állattartó telepek esetében antibiotikum-felhasználás csökkentési tervet is kell majd készíteni. Az intézkedés részben a 2024-től életbe lépő uniós adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését is szolgálja.

Változás volt abban is, hogy élelmiszer-termelő állat részére az állattartó általi alkalmazás esetén már csak legfeljebb hét nap időtartamú kezelésre elegendő mennyiségű antibiotikum-hatóanyagú készítmény rendelhető. Emellett az állatorvosnak az AMR kockázatáról is tájékoztatnia kell az állattartót.

Növénytermesztőkre vonatkozó követelmények

A növényvédőszer, biocidok megfelelő használata. Napra kész nyilvántartás vezetése.

A növényi termékeket előállító vagy betakarító élelmiszer-vállalkozóknak megfelelő módon kell a növényvédő szereket és a biocidokat használnia, betartva a vonatkozó jogszabályokat. A gazdálkodó csak engedélyezett növényvédőszert vagy biocidot használhat fel. A felhasználás során be kell tartania az engedélyokiratban (törzskönyvben) előírtakat. Élelmiszerbiztonsági szempontból különösen fontos, hogy az előírt várakozási időt betartsák. Növényvédőszert emberek és állatok tartózkodására, valamint élelmiszer és takarmány tárolására szolgáló helyiségtől elkülönített és megfelelő módon jelölt raktárban (szekrényben) kell tárolni, figyelembe véve a biztonsági előírásokat.

A gazdálkodónak legalább az alábbi pontokban felsoroltakról kell nyilvántartást vezetnie:

- a növényvédőszer és biocidok használata;
- a növényekből vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei;
- genetikailag módosított vetőmagok felhasználása;
- minden beérkező növénytermesztési termék származási helyéről és mennyiségéről, valamint minden kimenő növénytermesztési termék rendeltetési helyéről és mennyiségéről.

Tilos a

- növényi terméket az adott termékre nem engedélyezett növényvédőszerezrel, biociddal kezelni.
- növényvédő szerrel vagy biociddal kezelt növényi terméket a munkaegészségügyi és élelmezés-egészségügyi várakozási idők letelte előtt forgalomba hozni.

Legfőbb uniós szabályozók:

- Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 14., 15. cikke, 17. cikk (1) bekezdése, 18., 19. és 20. cikke

- Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 29-i 852/2004/EK rendelete az élelmiszer-higiénéről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 29-i 853/2004/EK rendelete az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2005. január 12-i 183/2005/EK rendelete a takarmányhigiénia követelményeinek meghatározásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 470/2009/EK rendelete (2009. május 6.) az állati eredetű élelmiszerekben előforduló farmakológiai hatóanyagok maradékanyag-határértékeinek meghatározására irányuló közösségi eljárásokról, a 2377/90/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, és a 2001/82/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 726/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2005. február 23-i 396/2005/EK rendelete a növényi és állati eredetű élelmiszerekben és takarmányokban, illetve azok felületén található megengedett növényvédőszer-maradékok határértékéről, valamint a 91/414/EGK tanácsi irányelv módosításáról

Legfőbb hazai szabályozók:

- Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény
- 601/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet a Közös Agrárpolitika és a nemzeti költségvetésből biztosított agrártámogatások végrehajtásának szervezetéről és intézményeiről
- 14/2023. (IV. 19.) AM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapról, valamint az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról nyújtott támogatások igénybevétele során alkalmazandó feltételekről
- 36/2014. (XII. 17.) FM. rendelet az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásról
- 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet az állatgyógyászati termékekről